

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 »
 Helyben hához hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 »
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 »

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 2.

A szerkesztőség kéziratok visszaszolgáltatására
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 3 fillér.

NAGYVÁRAD, szeptember 16.

A városok közterhei.

(K. Ö.) A városok polgármesterei minden évben össze szoktak jönni, hogy a városok ügyeit megbeszéljék. Az idei polgármesterei értekezletet a héten tartották meg Pancsován, ahol tudvalevőleg gazdasági és iparkiallítás van.

Az értekezlet legfontosabb tárgya a városok által végzett állami közigazgatási teendők körül felmerült költségek visszatérítésének kérdése volt.

Általánosan ismeretes törvényhatósági városaink szomorú anyagi helyzete. Anyagi gyarapodásunk nem tartott lépést kulturális igényeink megnövekedésével. A kulturális ügyek általában és különösen a közoktatásügy, a szociális berendezkedés, világítás, kövezés, csatornázás és mindezekkel kapcsolatosan az adminisztráció apparátusának megnövekedése oly költségeket okoznak, mely a városok pótdóóját 50—100 százalékra szöktették fel.

Mindezek tetejébe jött az állam a maga közigazgatási teendőivel, melyek tetemes részét a városokra rótták. A városok úgy igyekeztek magukon segíteni, hogy fokozták a közjövödelmeket. Megadóztattak minden megehető, megihatót, járható, ami átmenetileg talán jó volt és sikert is ígért, de állandósítani már csak azért sem lehet, mert az megakasztaná a városi ipar és kereskedelem fejlődését.

Más módját kellett tehát a segítségnek

kiszelni. A cél a közterhek csökkentése vagy legalább az arra való törekvés, hogy az igények szaporodásával azok további növekedése megakadályoztassék. A saját erejükből ezt megtenni nem tudván, a városok azt tették, amit hasonló körülmények között nálunk mindenki megtesz, az államhoz fordultak segítségért.

Állam segíts! A polgármesterei értekezleteknek évről-évre ez volt a faczitja. Az állam kezdetben nem igen lelkesedett az eszme iránt. De végre a sok kopogtatásnak mégis az lett az eredménye, hogy a Tisza-kormány kilátásba helyezte, hogy az állam a városokat az államigazgatási teendők fejében megfelelő pénzsegélyben fogja részesíteni. Ez a pénzsegély pedig abban fogna állani, hogy az állam magára vállalná a városok rendőri teendőit és minthogy a rendészet és közbiztonságra fordított összeg a városok közterheinek egy tetemes része, ha ettől a városok megszabadulnak, a városok pótdóója leszállítható lenne.

Nem szenved kétséget, hogy az állam nem veheti igénybe a városok anyagi erejét oly feladatok teljesítésére, melyek szorosán vett városi teendőt képeznek. Az állami közigazgatás pedig oly teendő, mely a községi és városi alakulás szükségével kapcsolatba nem hozható. Ennek a költségeit tehát viselje az állam, mely ennek fejében adóval és illetékekkel amugyis megterhelte a városi polgárt, ne kívánja még azt is, hogy a helyi célokra befolyt közjövödelem is állami célokat szolgáljon.

Szószólói vagyunk tehát a városok ez irányú mozgalmának. Mert szükség van a vidéki góczpontokra, szükség van arra, hogy a városi ipar és kereskedelem fejlődjen és hogy a városi polgárság megerősödjön. A magyar demokráciának ez a legbecsesebb eleme. De szószólói vagyunk azért is, mert a városok kulturális hatásukat egész vidékekkel éreztetik és humanitárius intézményei a vidékek a javát is szolgálják.

A közterhek csökkentésében azonban a városok ne várjanak mindent az államtól. Tegyük meg azt, amit a maguk hatáskörében is megtehetnek. Alakítsanak városi takarékpénztárakat, építsenek vilamos műveket, tégláégetőket, malmokat stb. és ezek a jövedelmét fordítsák a városi közterhek csökkentésére. Tudjuk, hogy ezektől a dolgoktól nagyon félnek a városok vezető körei. De higgyék meg, itt csak a kezdet nehéz. Erős akarattal ezeket a dolgokat igen szépen be lehet illeszteni a közigazgatási szervezetbe.

A politikai válság.

A tegnapi lőkritikus nap eseményeivel egy lépéssel haladtunk ugyan a kibontakozás felé, amennyiben az ügyvezető kabinet letűnt a politikai élet szinpadjáról, de a kibontakozástól messze vagyunk. Még azt sem tudják a politikai élet vezetői, hogy kik kapnak meghívót a királyhoz?

Egyelőre csak Zichy János gróf meghívása látszik biztosnak. Vele úgy látszik komoly

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Kölcson.

Irta: Mányiné-Prigl Olga.

Az öreg dádé már harmadszor is felkapaszkodott a gátoldalra a vasuti töltés tetejére. Reszkető barna kezét a szemé elé tartotta, úgy kémlelődött, vizsgálódott a falu felőli utra, ahogyan jönnek-e már a gyerekek. De csak nem látott egyebet pornál, mely ott kavargott az utszéli lesült ákácok között. A gyorsvonat abban a perczben futott el mellette. Tulnan in-tegetett rá az ő, talán kiabált is, de az öreg nem látott, nem hallott semmit. Csak akkor szédült meg kissé, hogy az Istenkísérő masina egy hajszálnyira repült el mellette s a kormos fekete füst az arcába csapódott és a forró gőz megcsapta mizitelen lábait.

Mint egy nagy véres gömb, úgy bukott le a nap a látóhatár szélén; a sárgaföldes kivált gödrökben megcsillanó kevéske víz csupa vörös lett tőle. A parton sorjába voltak rakva

a kivetett sártéglák, egy hetesek is lehettek már, egyik meg volt repedve s kongott mint a cserép. Az öreg munkája valamennyi, szeretettel simogatja őket, míg megszületnek a keze alatt.

Most ugyan, már egy hete feléje se nézett a gödröknek. Nagy keserűség szállott a lelkére. Mint ahogy lehervad az utszéli virág, úgy hervadt el az ő egyetlen lánya is, szemefénye, szép csillagmadara. Most még fehérebb a patyolatarcza, olyan nagyon szép, mint egy viasz-bábu. Csupa az édesanyja, a ki nem cigány-sorból való volt, hanem úgy jött el az ura után régesrég, a mikor a vén dádé keze még nem reszketett, hanem tán a száraz ágból is nótát tudott volna kicsalni. Bűvös, bájos nótát, a mi megbolondította a sziveket. A fehércsuzu szőke asszony elment rég, s most viszi az ő szépséges leányát is. Az öregnek megjelentette álmában és azt is mondta, selyembe takargassa a gyöngye testét, égszinkék bársonnyal behuzott aranyszöges koporsó boruljon rá.

Ugy ám, de nehéz világ jár most a sze-

gény emberre. Szüksős a kereset, téglából épít, aki épít, aki meg sárból rakja a falát, az megveti a vályogot maga.

A fiai is keresnének az öregnek, hegedűvel jöttek a világra, csakugy magától terem a nóta a barna kezük nyomán, de mióta a falubeli magyar bandások kótából tanulják a sok cifra francia muzsikát, az ő mesterségüket ugyancsak lebecsülik. A parasztnak is uri táncz kell már, megveti a régit. Most hát keserves fejtörésébe kerül az öregnek, honnan vegyen pénzt cifra koporsóra. Ha még hitelbe kiadná az asztalos, egy hét alatt tudná a Rigón, meg a szekéren, abból aztán urason kifizetné, de a szomszéd, a ki ugyancsak alkuszik rá, a hetedik vármegyébe járja a vásárokat minden familiástól. Csak reménykedik az öreg, hogy talán elvárnak a pénzért, hisz tétlen állva megesküdtött rá, hogy hozza az árát azonnal, mihelyt el tudja adni a lovat. Kicsit meg is nyugszik és néz keményen a porba tovább.

— Ahun jönnek nil! — mondja és meg-

— A legjobban ajánlható az úri közönségnek ruha-beszerzésre —

MITTEILER EDE

Nagyvárad,
 Fő-utca.

(Uri Casinó-épület)
 TELEFON 520.

angol divatszabó cég

— Szövetek és bélések méterenkint nálam a legolcsóbb gyári árban szerezhetők be. —

mely angol szövetekből a legújabb szabás szerint a legszebb kivitelben készít *férfi öltönyöket*, s minden e szakba vágó ruhaneműket. — *Női costümök*, valódi angol SZÖVETEK nagy választékban.

szándéka van a királynak. De ez, nem nyujt reményt a kibontakozáshoz, mert neki nincs pártja.

Mióta a néppártból kilépett csak Szűllő Géza tart vele, különben mindketten pártonkivüliek. Hir szerint Szögyény-Marich gróf is támogatja Zichy János akcióját. Azon a nagy bajon, hogy nincs pártja, úgy akarnak segíteni, hogy feloszlatják a parlamentet. Ez azonban nem valószínű. Mert aki ismeri a jelen viszonyokat, az tudja, hogy ez a medicina peyor morbo.

Zichy János grófon kívül Széll Kálmánt emlegetik, aki szintén pártonkivüli.

Kompromisszum-hirekből nincs egyelőre szó, sőt a koalíció lapjaiból azt következtethetjük, hogy nincs meg rá a koalíció pártjaiban a hajlandóság. Erre különben még nincs is alkalom, majd csak a jövő heti kihallgatások után kerülhet rá a sor.

Egyelőre tehát nincs mit tenni, mint kombinálni és — türelemmel várakozni.

Minisztertanács.

Báró Fejérváry Géza tegnap délelőttre újabb miniszteri konferenciát hívott egybe; délután pedig elutazot Bécsbe, hogy vasárnap délelőtt kihallgatásra menjen a királyhoz, jelentést teendő a pénteki eseményekről.

A minisztertanácson, mint hírlik, az ügyek ideiglenes továbbvezetésével megbízott miniszterek megállapodtak abban a terminusban, ameddig csakugyan kényes, sőt kínos helyzetben maradni hajlandók s ezt hódolatteljes kéresek formájában ő Felségének báró Fejérváry állítólag tudomására fogja hozni. Magyarán szólva: az ügyvivők ezzel az állapottal már maguk is torkig vannak.

Széll Kálmán a láthatáron.

Széll Kálmán, akiről az a hir járja a Fejérváry-kabinet bukása óta, hogy a királytól meghívást kap a koalíció vezéreivel való béketárgyalásokra, tegnap Rátótról Budapestre érkezett.

Széll, amint biztosan megtudtuk, egyelőre még nem kapott meghívást arra, hogy a békés kibontakozás érdekében tárgyalásokat folytasson a vezérőrsbizottság tagjaival.

Budapesten való tartózkodása alatt azon-

ban már eddig is érintkezésbe lépett több ellenzéki vezértérfiúval, így a Nemzeti Kaszinóban hosszasan beszélgetett gróf Andrássy Gyulával, Darányi Ignácczal és gróf Zichy Aladárral.

Zichy János szerepe.

Zichy János váratlan fölbukkanása politikai körökben már élénk diskuszió tárgyát képezte. Elterjedt újabb hírek szerint a király az esetre, ha a koalíció nem hajlandó a kormányzást elvállalni ama program alapján, melyet az uralkodó megadhatónak vél gr. Zichy Jánossal akar kísérletet tenni és a néppártnak ezt a volt vezérét bizná meg a kabinetalakítással.

Egy verzió szerint Zichy János miniszterelnöksége már két nappal ezelőtt befejezett dolog volt, ami azonban még nem valószínű. De ez egyáltalában nem tartozik a lehetetlenségek közé, hogy csakugyan kísérletet akarjanak tenni a konzervatív gondolkozású főúrral.

Fejérváry a királynál.

Ő Felsége ma a szokottnál korábban fogadta Goluchowsky Agenor külügyminisztert. Majd 11 órakor Beck báró vezérkari főnök volt nála. Zichy gróf nincs Bécsben, de itt van özv. Andrássy grófné, aki hir szerint, politikai missiót teljesít. Fejérváry Géza báróhoz már elküldötte a meghívót a kabinetiroda. A meghívó hétfőre szól.

A Zeysig-ügy a vádtaács előtt.

Tegnap délelőtt kezdte meg a vádtaács Czárán István kir. ítélőtáblai bíró elnöklete alatt dr. Halmai Elemérnek védence, Zsigány Arpád nevében beadott felfolyamodást a vizsgálatra fogvatartás ellen.

A felfolyamodás beadásától, annak elintézéséig a vizsgálat szünetel, miután Bakonyi Kálmán vizsgálóbíró az aktákat átküldötte a vádtaácsához, ezeket csak holnap kapja vissza, így tehát hétfő előtt a vizsgálatot nem folytathatja, de minden valószínűség szerint hétfőn sem, mert ha a vádtaács a fogvatartás mellett határozna, ami valószínű, mert az ügyesség a fogvatartást a vizsgálat érdekében szükségesnek mondja, úgy Zsigány védője a táblához intéz felfolyamodást, az aktákat sürgetően ide kell áttenni, a vizsgálatot, amíg le nem érkezett, folytatni újra nem lehet.

A törvényszék egy előkelő tagja Zsigány

Arpád ellen folytatott ügyet igen apró ügynek tekinti, melyet csak a politikai fondorkodás fujt fel, mivel azonban ehhez a hatóságnak semmi köze nincsen a Zeysig-ügy mire a végtagyalásig ér, már akkora sem lesz, mint amilyen egy Zeysig (csiz) szokott lenni.

Felségsértés, királysértés nincsen a röpiratban, személyekkel nem foglalkozik, tisztára látható, hogy a szerző kerülte azt, hogy a büntető perrendtartás idevágó §§ aival összeütközésbe kerüljön. Amit a Háziól mond, a családról, az kritika, lehet, hogy alaptalan, igaztalan és hazug, de a rágalomig sohasem jut el, ezt szintén kerüli.

Már most következnek az igazítás vádja. Hát kit igazított ez a röpirat? A Hohenzollerneket? Ezeknek eszük ágában sincsen az ilyen dolgokban izgulni. A magyarokat? Itten egyhangulag ellenkezőleg ellene nyilatkozott minden pártárnyalat és kiáltozták a szerzőt és a szerzeményre a felbujtót a Kárpátoktól Adriáig. Ez csak politikai szempontból lehet nagy ügy, bírósági szempontból apróság, mely fölött hamarosan napirendre lehet térni. Hogy mit csinál a politikai marakodás belőle, az a bíróságra nem tartozik, ez csak rendőri ügy.

A Zeysig-ügy mind szélesebb mederben folyik tovább. Már-már áradattá lesz amely minden közelállót belesodor a pocsolyába. Mindig több és több nevet kevernek bele és az elején megvádolt Weisz Juliántól a legutóbb megvádolt Róbert (dr. Kovács) Jenőig, az Ujság munkatársáig igen nagy a megvádoltak száma. A főkapitánynak sem tetszik az, hogy nem ő, hanem az ujságírók csinálják a nyilvánosságot s ha már azok csinálják, úgy nem az ő utmutatása szerint és ennek a nemtetszésnek eredményeként beállt a nyílt szakadás a lapok rendőri tudósítói és a rendőrségi sajtóiroda között.

A rendőrtudósítók elhatározták, hogy a sajtóirodát bojkottálják oda, amíg teljes elégtételt nem kapnak, be nem mennek és a rendőrségtől teljesen függetlenül végzik ezentul munkájukat.

A főkapitány erre azzal válaszolt, hogy három hírlapíró ellen magánlakás- és levéltitok-sértés miatt eljárást indított.

A Zeysig-ügy aktái a vádtaács elé kerültek. A vizsgálat egyelőre szünetel, mert Zsigány Arpád az előzetes letartóztatást elrendelő határozatot megfelebbezte; a felebbezéssel Czárán István királyi ítélőtáblai bíró elnöklete

csillan a szeme, de legott keserűen kifakad. Űres kézzel jönnek a barna legények. Nem adja, a szentnek se adja ki, — integetnek messziről.

Az öreg ujfent kapaszkodik a semmibe.

— Fiacskám, — mondja rimánkodva, hátha benézegetnétek a gazdákhöz. Tán akadna valahol névnap, kézfogó. Valahonnan ki kell teremteni a sclyemszemfedőt, szöges koporsót, a milyent láttam az éjjel álmomban, a mig vergődött az én csillagmadaram. Oh hogy ott kell neki feküdei a földön vetetlen ágyon!

Leborult a szegény rongyos ember az utszéli száraz gyöpre, sirt, zokogott volna, de csak valami idétlen, nyöszörgő hang jött ki a torkán.

Egymásra néztek a barna legények.

— Ne sirjál dádé, — mondták neki: Hozd a muzsikát Palkó! — És szívükben keserűséggel elindultak vig nótót muzsikálni. Sorra feljöttek már a csillagok az égre. Megrezzent a fényük s egy halovány sugár betévedt a kunyhó nyíláson s rávillantot a szép halott Juczikára sápadt orcájára.

A jó Isten úgy gyujtott neki gyertyát.

Bizony csak megint nem volt szerencsénk a fiuknak, úgy jöttek vissza, a hogy elindultak. Már majd úgy kell eltenni Juczikát négy szál deszka közé szorítva, a mi talán kerül a kunyhó oldaláról. Szemfedője lesz a babos szoknyája . . .

Nem szólt rá az öreg semmit. A rozszant szekér mellé kötve, harapdálta a száraz fűvet a szegény görbe Rigó. Az ember kihajította sok ócska rezet, vasat, miegymást a kocsiderékből és csak annyit mondott a fiuknak; vigyázzatok Juczikára, vagy élve, vagy halva csak hazakerülök . . .

Setéten, keményen nézett az öreg cigány. Emezek tudták hogy most nagyon haragszik. Nem is ellenkeztek hát vele. Csak Palkó mosolyogta a foga közt: nem tesz tán a dádé valami bolondot?

Az ember már akkor keresztül ballagdált a vasuti töltésen és beszélgetett a Rigóval:

— Tudod-e hova megyünk? — honnan tudnád? — hát hozunk Juczikának koporsót, szép selyem szemfedelet, Van-e rá pénzed

öreg gazdám? — kérded te, hűséges kis lovam. Lesz, lesz! — szerelmes kis paripám! — ha láttad volna! . . . Előtem gyömszölte a zsebébe a százas bankót a lelketlen koporsós veje, sovány vén Tóth, kihez csak a pénze miatt adta a lányát zsugori koporsós. A vén Tóth kint alszik az ámbituson, a kutyáját ép tegnap adta oda a sintérnek, mert attól is sajnálja az enivalót. Ha láttad volna Rigó, hogy vigyorgott a lelketlen az én keserves rimánkodásomon. Még a szemével is biztatta az ipát, hogy ne adja a szemfödelet. A ki cigány, gazember, — így mondta. Hát loptam-e, csaltam-e én valamikor Rigó, te megmondhatnád hü társam, ki velem kódorogsz tizenkét esztendeje. No hát tudja meg, hogy ő rajta próbálom ki legeslegelőbb! — Maradj kis paripám ezalatt a nagy fa alatt, itt leszek én mindjárt.

— Mint az árnyék, suhant mezitelen lábival a kerítések tövében, egész a sovány Tóth portájáig. A magos, szeges kapu alja ki, volt vájva, a kutya azon járt ki, — ott bujt be az öreg. A hold rásütött az alvó ember felső kabátjára, a mely lecsuszva ott lógott a feje alatt.

Értesítés. Női divat-salonomban a legizlésebb kivitelű kosztümök, alkalmi és estélyi öltözékek, pongyolák, blusok, kabátok leggyorsabban elkészítetnek.

Az őszi idény divatkelme ujdonságai már megérkeztek kész blousok és aljak nagy választékban.

Vásznak és fehéreműek gyári raktára, Szőnyegáruházam megtekintésére felhívom a n. é. közönség figyelmét.

CZILLÉR IMRE

nagyáruhaza, Olaszi, Fő-utca, Fiók üzlet Szt. László-tér.

Telefon: 232. — — Telefon: 232.

alatt ma délben foglalkoznak. A központi vizsgálóbíró dr. Bakonyi Kálmán egyelőre tétlenségre van kárhoztatva, mert hozzá az iratok csupán vasárnap kerülnek vissza és így a vizsgálatot héttől előtt nem folytathatja.

Zigány védője a vádtanács elé terjesztett feltételekhez egy délután megjelenő krajczáros napilapnak egyazon napról szóló, azonos számú, kétféle szövegű példányát csatolja. Az egyik példánynak a Zeysig-ügyről szóló tudósításában egy határozott csapás van kijelölve, melyen a nyomozásnak a lap szerint haladnia kellett volna, a másik — ugyanazon számot viselő lappéldányban — ez a tudósítás teljesen hiányzik. Kéri tehát, mondja a védő, hogy valaki, akinek érdekében állott, hogy a tudósítás kimaradjon, e végből interveniált legyen.

Kifejti továbbá dr. Halmai Elemér, a vádlott Zigány ügyvédje, hogy rá a rendőrségnek egész eljárása azt a benyomást teszi, hogy egy eleve meghatározott cél tekintetében szinte *pártpolitikai színezettel folyt a rendőri nyomozás*. Mindig csakis Zigány és vélt megrendelője ellen.

Wörishofeni emlékeim.

Midőn a nyolcvanas évek végén az öreg Kneipp meglátogatta azon papnevelő intézetet, melyben növekedtem és ott gyakorlati alkalmazásokkal kísért előadást tartott vizkurájáról, akkor fogamzott meg szívemben a vágy, fölkeresne az öreg urat otthonában.

Sajnos, ő nem várt meg engem s aki annyi embert meggyógyított, 1897-ben maga is áldozata lett minden ember közös sorsának, a halálnak. Alkotása azonban megmaradt s ha Wörishofen veszített is Kneip halálával, azért átlag most is 7000-en felül megy a fürdővendégek száma évenként. (Kneipp utolsó évében 11000 felé járt!)

Condolom. nem csalódom, ha azt mondom, hogy lényegében Wörishofen ma is az, ami Kneip életében volt; ez bír oly vonzó erővel a közönségre s okozza, hogy nemzetközi jellegét most is megtartotta. Volt ott a vendégek közt angol, francia, olasz, meglehetősen számban magyar, orosz, lengyel mindenféle árnyalatú német, román stb. — Amit Kneip annyira sürgetett, egyszerűséget és közvetlenséget találtam mindenütt. Nem volt ott nagyvilágosak annak a lelket és zsebet öltözködési kény-

szerek semmi nyoma; járhat ott kiki a maga izlése és kényelmének tetsző ruhában; még a fejüket sem fordítják vissza reá az emberek, hogy megnézzék, nemhogy megszólalnak!

Feltűnt továbbá a bámulatos olcsóság. Még Kneipp épített a Kneippianum nevű sanatoriumot, eredetileg lupus-betegek számára, a mely tervétől azonban később eltért. Ide szálltam én is; az első emeleten adtak szépen butorozott, tágas szobát, melynek butorai s ágya ragyogtak a tisztaságtól; adtak határozottan pazar elátást, fürdőt napi 6 koronáért. Ott tartózkodásom alatt történt, hogy a «Budapesti Hírlap» arról cikkezett, hány magyar ember viszi külföldi fürdőkre pénzét, amidőn magyar fürdőhelyeken megtalálhatná ugyanazt. Föl is sorolt a cikkező Wörishofen helyett vagy 8 magyar fürdőt, ahol rendszeres vizkúra van. Csak egyet felejtett el, ami végül a legjobb hazafit is közelről érdekli, kitenni és összehasonlítani az árakat! Amíg a magyar fürdőkben oly magas árak lesznek, borraivalnak nevezett kellemetlen járulékokkal, amíg továbbá valósággal madárnak nézik a vendéget oly keveset adnak enni nagy árért, addig nem versenyezhetnek a magyar fürdők idegenekkel.

Sajátos meglepetés ért, amidőn először tettem a lábamat a Knippianumba. A lépcsőház három nagy ablakán három remekműű üvegtestményt találtam. A legelső Szent István magyar királyt ábrázolja, amint koronáját felajánlja a Boldogasszonynak; a második Szent László királyt lován ülve, amint vizet fakaszt a szikiából: a harmadik Árpád házi szent Erzsébetet. Nem akarta hinni szememnek s midőn a képekhez közel jutva a fölírásokat el tudtam olvasni, akkor vettem észre a legelső sarkán e magyar felírást:

«A magyar millenium alkalmából készítette József magyar királyi herceg.»

A másik képet József Agost főherceg, a harmadikat Széchényi gróf adta ugyancsak a magyar millenium emlékére. Világos bizonyosság arra, hogy a legmagyarabb főherceg magyar maradt idegen földön is.

Nagyon sokat mulattam a bajor parasztkor eredeti eszejárásán. Ambár Wörishofen ma már valóságos nyaralótelep, különféle kisebb és nagyobb villákkal, fogadókkal, Fő-utazója mégis megmaradt régi állapotában emeles, széles házával, melyekben egy földel alatt lakik a gazda jószágával. E házak lakói egyszerű földműves emberek s mivel azon vidéken a földművelés majdnem kizárólag a rét művelésére szorítko-

zik kevés lévén a szántóföld, a wörishofeni paraszt szemefényét réte alkotja. Van azonban ezen jól gondozott réteknél egy nagy ellensé-
gük: a fürdővendég. Ezek korán reggel, amidőn a fű még harmatos, csoportosan lepik el a rétet, hogy Kneipp előírása szerint mezitláb járjanak a harmatos fűben, melyet ez által letaposnak. Műfelett boszantja e dolog a wörishofeni parasztot s boszuságának egyebek közt azzal ad kifejezést, hogy midőn fiát vagy cselédjét szidja, mint csufussággal illeti őt e szavakkal: »Du, Kurgast!«

Nagy harcok színhelye volt folyó év július havában a kis Bajorország, melynek lakossága jelentéktelen kivétellel katolikus. Amíg politikai téren a követeknek, kik a birodalmi gyűlés tagjai, közvetett, vagy közvetlen választása izgatta a különben nagyon békés bajor polgárokat, addig vallási téren a hitvallásos iskolák léte függött koczán. Napról-napra olvastam az Augsburgi Postzeitung című bajor centrumpartí lapot s meggyőződtem, hogy olyan agitálásra, minőt e lap végbe vitt, talán képesek sem volnánk. Hetekkel a bajor országgyűlési választások előtt egyebet sem olvastam, mint kitartó és öntudatos szervezkedést minden vonalon s hetekkel a választás után még mindig annak tanulságaival, következményeivel foglalkozott. Aratott is a bajor katolikus centrum oly győzelmet, minőre magok a vezérek sem gondoltak.

Midőn elérkezett július 10-ike, a választás napja, azt gondoltam, hogy mint nálunk szokásos, katonaság, meg csendőrség fogja a főszerepet vinni. Kellemesen csalódtam. Nem látszott ott sehol semmi; éppen olyan csend és rend volt, mint máskor. Legérdekesebb a dologban s jellemző a német szociálisták értelmi fejlettségére, hogy az egész országban a katolikus centrumpartíval szavaztak s nem leledettek azon ostoba elfogultságban, mint a mi ugynevezett szociáldemokrata polgártársaink, kik a piszkolódáson túl még most sem jutottak.

A vízzel pedig most is oly mesterileg tudnak bánni, mint midőn az öreg Kneipp élt. Hogy minden visszaélésnek és kísérletezésnek elejét vegyék, a fürdőhelyiségekben orvosi előírás nélkül senkit sem kezelnek. Ott láttam, hogy a vízvezeték akkor is szolgáltat bőségesen vizet, amidőn a lakosságnak legnagyobb szüksége van reá s a fogyasztás legtöbbször. Sohasem kellett a főcsövek elzárása által kellemetlen, sőt veszedelmes helyzetbe hozni a lakosságot.

Kerékgyártó.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Szept. 16—17. Lóverseny.

Szept. 23—25. Lövészegylet tennisz-versenye.

Szept. 24. Űgető versenyek a nagyvárad gyepen.

Vörös lobogó és egyebek.

Ezrek és ezrek állottak pénteken az országháza körül. Egyes lapok százezerre teszik a megjelentek számát. Lelkes volt a hangulat; szólt a zene, el nem hallgatott az ének s a meg-meg lebbenő szélben büszkén lobogott egy zászlóerdő.

Idegen zászlók egész erdeje a magyar parlament körül.

Az a vörös lobogó teljesen idegen a magyarnak tagadása, ellensége a magyar államnak.

A százas bankó behajtott, a piszkos széle viritott a zsebéből. Egy-két szempillantás s az öreg már csuszott is kifelé a kapu alatt. Hangosan dobogott a szíve s imádságot morgott reszkető szájával. Csakugy kölcsön vettem, mondta a Rigónak. A kunyhóm, vályogom, te hű kis lovam, ez a szekér megér annyit, hogy belőle visszafizethetik a vén sovány Tóthnak. Irást hagyok róla, nekem ugyse kellett többé. Az Isten bocsássa meg e bűnünket Rigó. Hanem hé, hó — megálljunk.

A koporsós előtt koczogtak épen.

Az öreg el kezdte irgalmatlanul verni az ablakot.

— Keljen fel kend! — kiabálta.

Ijedjen dugta ki fejét az asztalos.

A vén cigány fehér haja meglibbent a szélben, a míg mondta:

— Ide azt a koporsót, nem is egyet, de kettőt!

— Hát a pénz? — kiabált amaz.

— Ehun nil — mondta a dádé, két koporsó, két szemföldél kitelik ebből.

— Minek kettő?

— Sohse kérdezze, ur vagyok, fizetek.

Jó fertály óra mulva már otthon voltak. Az öreg elbucszott mindentől. Megkérlelte a kis lovát is, ha netán valamikor bántotta. A két barna legény elterülve feküdt a gyöppön, azok aludtak, sajnálta őket felkelteni. A szépséges Juczikát beágyalta a koporsóba s megcsókoltatta mind a két orcáját. Aztán kotozott a szerszámos ládába. Volt ott egy pár véső, bélyegégető, egy darab kréta s egy kis pakli fehér por, a mivel lovakat szokott gyógyítani a dádé. Olyanformán, hogy ha már arravalók, hogy csak a bőrüknek lehet hasznát venni, hát ne sokáig kinlódjanak szegények.

A krétával, furcsa cigánybetűkkel megírta a fiainak a végrendeletét kurtán, ilyenformán:

A Juczika nem mehetett el koporsó nélkül. A sovány Tóthtól vettem kölcsön ezt a pár forintot. Adjátok el a muzsikámat, a kunyhót, a vályogot, a szekeret, a lovat, szóval mindent s abból fizessétek vissza a tartozást. Éljetek tisztességben, én elmegyek, mert jobb lesz úgy.

Fizessétek meg a papnak, kántornak is.

Avval belefeküdt a másik koporsóba s lenyelte a fehér port.

A faluba kukorékolni kezdtek a kakasok.

Uj üzlet!

Kenyeres és Engländer cég Szent László-tér,

(a Janky-téle fűszer-üzlet Kossuth-utca felé eső szomszédságában)

tisztelettel tudatja, hogy az összes őszi ujdonságok megérkeztek. Óriási választék van **selyem- és gyapjuszövet** különlegességekben, **blous és costum-kelmékben, barchetekben,** vászon és fehérneműekben. Rövidáruk, függönyök, szőnyegek, paplanok, esőernyők. Az árak utólrétegetlen olcsók!

szabad megtekintés vevési kényszer nélkül!

Uj üzlet!

* **Uj vicinálisok.** A kereskedelmi miniszter *Ledniczky Márton* és *Kepes Gyula* dr budapesti ügyvédeknek az államvasut Szoboszó állomásától: Hajduszovát, Derecske, Konyár, Esztár, Pocsaj, Kismarja, Nagykereki, Nagyszántó, Kisszántó és Biharpuspöki községek határára át Nagyvárad belterületére; továbbá Berettyóújfalui állomástól: Szentpéterszeg, Gáborján, Henczida, Esztár és Pocsaj és Nagyléta községek határára át Székelyhidra 0.70 méteres keskeny nyomtávú gőzüzemű helyi érdekű vasutakra az előmunkálati engedélyt egy évi időtartamra megadta.

* **Biharvármegye közgyűlése.** A jövő hét szerdájára megyei közgyűlés lesz. A közgyűlés tárgysorozatát összeállították, mely szerint 407 két tárgyat fog tárgyalni a közgyűlés. És pedig I. Közérdekű ügyek, mint az alispáni időszakos jelentés, az igazoló választmány jelentése, a bíráló választmány jelentése és a számonkérőszék jelentése. Majd a számadásokat és költségvetéseket tárgyalja a közgyűlés 5—39 tétel alatt. Ezt fogják követni a különböző miniszteri leiratok, melyek között tárgyalják a jegyzői nyugdíj szabályrendelet módosítására vonatkozó leiratot is. IV. A törvényhatóságok átiratai, melyek között sok vonatkozik a mai politikai helyzetekre V. Bizottságok előterjesztése. VI. Alispáni jelentések. VII. Az árvaszék jelentései VIII. Államépítészeti hivatal jelentései. IX. A tiszti főügyész jelentései. Ezek után tárgyalás alá kerülnek a járások közügyeire vonatkozó iratok, melyek 97—407. tételek alatt vannak felvéve a tárgysorozatban.

A gólyák. Hallottak-e már olyat, hogy őszel is érkeznek gólyák, csak hogy nem a messze keletről jönnek, hanem csak a vidékről és nem háztetőre raknak fészket, hanem az akadémia, a jogtudomány tanának békái vonzák ezikként a tollatlan, de bajszos söt szakkállás gólyákat.

Ha belépünk az akadémia előcsarnokába itt egy magába zárkózott alakot, amott egy vig társaságot látunk. Tovább haladva ismét egyedül áldogáló alakok ötlenek szemünkbe. Vajon kik lehetnek ezek, gondolkodik a szemlélő. Ezek az ugynevezett gólyák.

Az érzések különböző raja támadja meg az árva gólyát, mikor a sok ismeretlen kollega között bolyong. Először csodálkozik a nagy éljenzésen vagy ellenkezésen, a mely akkor sem szűnik meg, mikor egy-egy tanár előt nyílik meg a tömeg közt az út, mert nem úgy volt ez a dignáziumban. Ilyen félelem vagy nyakleves, ami szikrázóan ajánlható, vagy tintaleves kosztolás volt a jutalma. Tehát mindkét jutalom leves féle volt azzal a különbséggel, hogy az előbbi külső, az utóbbi belső fájdalmat okozott. Itt az mind nincs. Majd az égetni való hölgynek kellemes füstje csapja meg szagló szervet, csakhamar egy kettőtörött cigarettára kerül elő a belső zsebből, No se baj, ha el is tört, még is csak jobb mint az összesodort színlap szivarka pedig az is jó volt úgy harmad-negyed «dignáziumban».

Hohó! de nincs gyufa. Ezen is segítünk. Látja hogy nem messze egy már merészebb gólya koma karikákat is ereszt kipányvázott bajszocskája alól. Megreszeli a torkát, hogy érzesebb és ezzel tekintélyesebb legyen a hangja, oda lép az ábrándozó collegához és kifeszített mellel moddja.

— «Szabad kérem egy kis tüzet.»

Persze a válasz még méltóságtelesebb.

— «Kérem.»

Ezután jön a száraz bemutatkozás és így csakhamar megered a beszélgetés a régi jó időről, vagy a savanyubb korszakról. Ezeket a tűz hozta össze, de vannak olyanok, kiket a sör vagy a fali kút hoz össze, mert éppen alkalmas az ismerkedésre.

RÁDIUM. Már a régiek sejtettek némely ritka ásványvizben oly titkos gyógyerőt melyet mágneses jelenségekkel magyaráztak. Az igazi okot azonban csak a legújabb korban ismerték meg, amidőn néhány gyógyforrásban rádiumot fedeztek fel. Hazánkban ezen csodás elem eddig egyedül a Schmidhauer-féle **IGMÁNDI**-késervesvízben találtak s így érthető vele elérhető meglepő gyógyeredmény. Már fél pohárral használva eltávolítja a gyomorban és belekben fészkelő sokféle betegség csiráját s ezzel elejét veszi a baj kifejlődésének. Mint ivó kúra gyomor és üdöbajokban, továbbá **elkőveresedés, szívelhályosodás** s azzal járó **fulladásnál sárgaság, máj- és lépdeganat, cukorbetegség, aranyér, csúsz és köszvény, vérbőség** stb. kitűnő eredménnyel használható. Kapható Nagyváraon mindenütt. Nagy üveg 50 fillér, kis üveg 30 fillér. Főszétküldés a forrástulajdonos.

Schmidhauer Lajos gyógyszerész, Komáromban

De megszakítja az ismerkedés áradatát az előadó tanár közelede.

Kezdődik az előadás, a műből a gólya láthatja, hogy azért az akadémia sem fenéig teffel — azaz sör; kell ott tanulni is — annak, aki akar.

S az ősjogászok méltóságtejes alakjai hirdetik, hogy nem mindenki akar.

* **Közüti kerületi felügyelők.** Megírtuk a minap, hogy a volt kereskedelmi miniszter a központi kerületi felügyelőket a központból ismét kihelyezte. A részleteket illetőleg most megtoldhatjuk hírünket azzal, hogy a miniszter egyúttal visszaállította a felügyelőknek az állami közutakra vonatkozó engedélyezési, nemkülönben az államépítészeti hivatalok személyzeti ügyeire vonatkozó hatáskörét. Tizenkét kerület van az országban. Közülök a hetedik kerülethez, amelybe Bihar, Hajdu, Szabolcs, Szatmár, Szilágy és Jásznagykunszolonok vármegyék, továbbá Nagyvárad, Debreczen és Szatmárnémeti városok tartoznak. Felügyelője *Scholz Gyula* nagyváradai főmérnök. Így rendelkezett a volt kereskedelmi miniszter valamikor. Ki tudja meddig marad életben az új intézkedés. Hiszen maga a miniszter is megbukott.

* **A Moskovits-gyár égése.** A tegnapi előtti nagy tüzet a tűzoltóság hajnal felé nehéz munka árán eloltotta. Még tegnap délelőtt is füstölögtek itt-ott a gerendák s a romhalmazt állandóan locsolta egy-két őrszemű ott maradt tűzoltó. Konstatálnunk kell, hogy az oltási munkálatok ezúttal a már tegnap jelzett irásban igen sikeresen haladtak s szinte elképzelhetetlen szerencsétlenségnek vették elejét. A tűzoltóság, a rendőrség, a katonaság nemes versenyre keltek és amint az eredmény mutatta, nem hiába. Kivonult a mentőkocsi is, de szerencsére nem akadt dolga. A helyszínen szemlét tegnapra tüzték ki, azonban akadályok merültek föl s így ma fogják megejteni. A romoknak tegnap is sok nézőjük akadt. Az elvonult veszedelem színhelyén megdöbbenő tapasztalatok szereshetők. Maga az elpusztult gyárhelyiség szánalmas építészeti fogyatkozásokat, a berendezés hiányát, temérdek szabálytalanságot sejtett még így összeroskadva is. Régi, rozszant helyiségek, szűk doigozó kamrák, amelyekben a gyulékony anyagokat egymás hátra zsufolták. Csodálatos igazán, hogy manapság ilyen viszonyok mellett amugy is gyulékony, pláne robbanó anyagokkal dolgozógyár üzemben maradhatott. Pláne iskola közvetlen szomszédságában. Többször kifogásolta már ezt a gyárat a jogosan aggódó közvélemény, így legutóbb a latinszertartású püspökség is az apáczaiskola miatt, de hiába. A rövid egymásutánban harmadik tűz talán meg fogja szüntetni a további veszedelmet azzal, hogy illetékes tényezők a gyárnak alkalmasabb területre leendő kitélepítésére fogják kényszeríteni a céget. A kár egyébként meghaladja az 150000 koronát. Minden biztosítva volt.

* **Utmesteri iskolák.** A kereskedelmi miniszter tudvalevőleg átiratot intézett a törvényhatóságokhoz az utmesteri iskolák tárgyában, amelyben az eddigi gyakorlattal szemben bizonyos újításokat léptet életbe. Az utmesteri iskolák két éves tanfolyama december elsején kezdődik. Évente négy hónapig tart. Részt vesznek benne az utmesterek és utbiztosok. Az utmesterek eddig hatvan korona elvétési díjat kaptak havonta, miután azonban ez kevésnek bizonyult, havi száz, összesen négyszáz koronát kapnak ezután. Míg a létszám

betöltve nincsen, a megjelölt működési körön kívül eső hallgatókat is fölvesznek. Pályázatok az államépítészeti hivatalok főnökeinek adhatók be.

* **A sáncz utcái iskolakert.** A nagyvárad városi vasut részvénytársasága beadványt intézett a tanácshoz a Sáncz-utcában fekvő községi iskolakert léczkerítése mentén elhúzódó élőkivágása végett. Az iskola léczkerítése már magában véve akadályozza a forgalmat, tehát beljebb kell vinni, a fák megpláne utban vannak, azokat is át kell helyezni alkalmasabb területre. Mai helyzetében az iskolakert a látást elzárja, a közlekedést gátolja s így már szerencsétlenségnek is lett az okozója. A városi tanács kívánatosnak véleményezte a beadványban előadottakat, egyúttal makadám-járdát sürget a kert előtt és 541 korona költség előirányzását javasolja.

* **Csernoch János és a szociálisták.** *Csernoch* János apátkanonok, néppárti országos képviselő egyfogatu kocsin igyekezett tegnap reggel a szociálisták hőmpölygő áradatában a képviselőház felé. A Báthory-utcán elfogta a kocsiját néhány szocialista és az egyik megragadta a ló kantárszárát, így szólt az apátképviselőhöz:

— Főtisztelendő ur, az apostolok gyalog jártak ám!

Csernoch végig jártatta tekintetét a különben jó kedvű csoporton és megadással feleli:

— Valóban igazad van fiam: az apostolok gyalog jártak. Elég kár! Helyesebb és czélszerűbb lett volna, ha kocsin mennek, mert akkor könnyebben terjeszthették volna a kereszténységet. Be szükség is lett volna rá, mert hajh, látom, nagyon sok a pogány, meg a zsidó közöttetek!

A szociálisták szóltanul bocsátották utjára a Csernoch kocsiját.

* **Tűz a vidéken.** Nagy tűz pusztított tegnapelőtt Mezőtelki községben. A tűz 12 házat és melléképítményeit is felemésztette. A pusztító tűz gondatlanságból keletkezett *Kovács Imre* mezőtelki-i lakos eltávozott hazulról és 5 éves fiát hagyta otthon. A gyermek unalmában keresgélte a teljesen feltűnyelt nélküli hagyott házban és csakhamar talált is egy csomó gyufát, melyekkel kiment a nagymennyiségben felhalmozott takarmányhoz és ott gyújtogatni kezdte a gyufákat, tetszett a gyermeknek a fellobbanó gyufafej és egymásután dobta el a még égő gyufaszálakat, egy égő lácska egy szalma kazal mellé esett és a szétszóródott szálakat meggyújtotta. Csakhamar lángot kapott az egész kazal és kedvező szél mellett lángba borította a közeli kazalokat is, melyekről a pusztító elem át lépett a házakra, melyekből tizenkét lakóházat és azok melléképítményeit teljesen elhamvasztotta. A kár ez ideig megbecsülhetetlen, már csak azért is mivel az ideai szárazság okozta nem valami bő termés, mely a lakosoknak téli életnél képezte volna, nagyobb részben az ott égett. A gondatlanság miatt *Kovács Imre* ellen az ügyészség megindította a vizsgálatot.

* **Tanítónak ingyen foghuzás.** A nemzet napszámóinak nap-nap után felhangzó jaját, az illetékes körök figyelmen kívül hagyják. De azért a tanítók panasza nem pusztába veszett szó. Vannak fogtechnikusok, akik méltányolják a kultúra szerény fáklyavivőinek jogos kérelmét és szem előtt tartják, hogy a tanító koplaljon bár, a fogát ingyen huzzák ki. Bizonyosságul kivonatosan közöljük egyik előkelő paedagógiai lapnak, a «Népnevelők Lapja»-nak ide vonatkozó hirdetését:

Fogak: szájpádlás és gyökér eltávolítása fájdá-

lom nélkül 3 koronától feljebb. Fájdalom nélküli fogmütétek 2 kor. Tartós tömések 3 korona 10 évi jótállás mellett. *Tanítóknak 30 százalékos engedmeny és díjmentes foghuzás.*

Ha már a fogtechnikusok ennyi irgalmat gyakorolnak a tanítókkal szemben, ideje volna, hogy az intéző körök is tudomást szerezzenek a tanbetyárok sanyaru sorsáról.

* **A vezuv háborog.** A Vezuv úgy látszik nem elégedett meg azzal, hogy egykoron Herkulámum és Pompei Városokat eltemette, most hosszas nyugalom után ismét háborogni kezd. Egy Rómából kelt távirat szerint a Vezuv környékén hullámszerű földremlések voltak érezhetőek. A stromboli is sajátos háborgást fejt ki. A kalábriai földremlés idején a folyók megdagadtak s egyes jellemző jelenségeket is tapasztaltak. Sciviglianóban a föld egy helyen meghasadt, a folyó pedig hol eltűnt, hol pedig újra visszatért.

* **Sável utóda.** A nagyváradi főügyészi állásra nézve már megindultak a különböző kombinációk. Valószínűsége persze egyelőre nem sok tarthat számot. Mint szélesebb körben hiteltre talált kombinációt megemlíti azt, a mely szerint nagyváradi főügyészé *Bary Józsefet*, a törvényszék elnökét neveznék ki, a kinek utódja viszont *dr. Szeghy Mihály* táblai elnöki titkár lenne. Természetesen ezzel még éppen nincs annyi mondva, mintha ez volna a legutolsó és lehitelesebb kombináció.

* **Elgázolt ember.** Tegnap 9 órakor Margitta és Felső-Abrány községek között a vonat elütötte Matula János Felsőábrányi határlakost. Az ügyészség a vizsgálatot megindította az eddigiekből azonban nem tűnik ki, hogy mi okozta az ember elgázolását. A vizsgálat tovább folyik.

x **Dóra-crém** a legjobb pattanások, szepülő, sömör és napégetés ellen *ára 1 kor. Dóra-szappan 70 fillér*, készíti „**Kigyógyógyászat**” Nagyvárad, Bémer-tér Telefon: 431. szám.

Pannonia étterme és télikert.

Első minőségű **Dréher-féle KORONA-SÖR**, termelőktől beszerzett **kitünő BOROK**; továbbá izletes villás-reggeli **zóna szerint is kiszolgálva 20 fillérért.**

Tisztelettel **KARNER GYULA** vendéglős.

x Felhívjuk a t. olvasó közönség figyelmét **Mitteiler Ede** férfi-szabó mai számunkban közölt hirdetésére.

x **Sok pénzt takarít**, ha mindennemű vásznat, ágyneműt, paplant, takarót, női és férfi fehérneműt közvetlenül gyárakból rendel. *Kereskedelmi iroda Budapest, Kerepesi-ut 65. I. em.*

x Az **Amerikai Áruházat** ajánljuk mint a legdivatosabb cikkek beszerzési forrását, annyival is inkább mivel olcsó árak tekintetében a versenyt egy üzlet sem veheti fel vele.

x **Rádium-felfedezés Magyarországon.** A kir. magyar természettudományi társulat chemia ásványtani szakosztályának 1905 márczius 28-iki ülésében Szilárd Béla előadást tartott a *Schmidthauer-féle igmándi keserűvíz radio-aktivitásáról*, amely szakkörökben nagy feltűnést keltett különösen azért, mert ez az első eset, hogy magyar ásványvizben rádiumotutattak.

x Feltűnést keltő újdonságok lesznek a mai nap folyamán (egész nap) a *Kenyeres és Engländer* cég látogatott üzletében kiállítva, melynek megtekintésére felhívjuk a hölgyközönség figyelmét.

x Lapunk t. olvasóközönségének szives figyelmét felhívjuk **Czillér Imre** előnyösen ismert, jóhírnevű divatárú cég lapunk mai számában közölt hirdetésére.

Iskola év kezdetére!

Gyermekek felruházására **kalapok, cipők, fehérneműk, keztük, harisnyák stb. feltűnő olcsón**

FÁBRY TESTVÉREK Fő-utcai keresztény áruházában **szerezhetők be.**

Ugyanott 2 fiatal segéd és 2 tanuló felvétik.

Népkönyvtárak működése.

A Szigligeti Társaság népkönyvtári bizottsága tegnap d. u. dr. Adorján Armin elnöke alatt népe értekezletet tartott, amelyen a könyvtárak beszámoltak az elmúlt könyvtári év eredményével. Az érdekes számokat a könyvtárak jelentései alapján a következőkben közöljük.

Reti népkönyvtár kezelője: *Balogh Károly* közs. isk. igazgató. A könyvtár állománya 275 kötet mű, 275 drbban, 842 kor. 80 fill. leltári becsértékben. Könyvosztás volt, 18 izben, ez alatt 131-en használták a könyvtárt. Egy-egy könyvtári órán átlag negyvenhárom látogatták a könyvtárt. Olvastak 229 kötet könyvet 770 izben. Az olvasott munkák között volt 104 szépirodalmi (45 százaléka) 55 földrajz történelmi (24 százaléka), 32 ifjúsági (14 százaléka), 2 term. tudományi (1 százaléka), s 36 vegyes mű (16 százaléka). A könyvtár olvasói így oszlanak meg: tanár, tanítók 7; más értelmiség: 30, kereskedő: 3, iparos, 15 gazdálkodó: 1; munkás: 6 tanuló: 17; egyéb 52.

A könyvtár csak ez idén alakult, s ezek a számok a könyvtár népszerűségének legekleltársabb bizonyítékai.

Váraljai népkönyvtár. Öre *Mártonffy Zoltán* közs. isk. igazgató. A könyvtár állománya 1126 kötet mű 1140 drbban, s 2504 kor. 36 fill. leltári becsértékben.

Könyv osztás volt 48 izben. Ez alatt használták a könyvtárt 86-an. Egy órán átlag 24-en látogatták a könyvtárt. Olvastak 1125 kötet könyvet 1140 izben. Az olvasott művek körül szépirodalmi mű: 1002 (89 százaléka), földrajz-történelmi mű: 15 (1.3 százaléka), ifjúsági és népies: 78 (6.9 százaléka), és vegyes mű: 30 (3 százaléka). Az olvasók foglalkozása szerint így oszlanak meg: tanár, tanító: 10; kereskedő, 20; iparos: 27; tanító: 17; egyéb: 13.

A könyvtár 1896 óta áll fenn s évről-évre szebb eredménnyel működik.

Ujvárosi népkönyvtár. Öre *Bodnár János*, közs. isk. tanító, oklvt könyvtáros. A könyvtár állománya: 279 kötet mű, 1414 drbban, 3790 kor. 56 fill. leltári becsértékben. Könyvosztás volt 33 izben.

Ez alatt használták a könyvtárt 229-en. Egy-egy könyvtári órára csak 39-40 látogató jutott.

Olvastak 660 kötet könyvet 2055 izben. Az olvasott művek közül szép irodalmi: 462 (70 százaléka) földrajz-történelmi: 64 (9.7 százaléka), ifjúsági és népies: 94 (14.4 százaléka) és vegyesmű 17 (2.6 százaléka).

Az olvasók foglalkozása a következő: Tanár-tanító: 24; más értelmiség: 13; kereskedő: 33; iparos: 60, munkás 2, katona: 2; magánzó: 8, tanuló 72, joghallgató: 5; s egyéb: 10. A könyvtár a múlt évben alakult s a városrészlakóinak érdeklődése és támogatása következtében rohamosan fejlődik.

A felolvasort jelentéseket a bizottság ürvendétesen vette tudomásul s a társaság útján felterjeszteni rendelte a muzeumok és könyv-

tárak országos tanácsához, mint a népkönyvtárak felügyelő hatóságához.

A könyvtár megnyitása. A bizottság ezután megállapította a könyvosztás idejét. Mind a három népkönyvtárban könyvosztás lesz minden héten *vasárnap* délelőtt 9-től fél 12 óráig.

A könyvtárak használata ingyenes: használhatja tehát minden 16 éven felüli nagyváradlakos. A kölcsönzési idő 4 hét.

A könyvtárakat szeptember 24-én fogják megnyitni.

Felolvasták ezután a vallás és közoktatásügyi miniszter rendeletét, melylyel a Szigligeti Társaságnak a 3 népkönyvtár segélyezése 1905. évre 1000 korona állam segélyt engedélyezett. Az államsegély felemelése a bizottság tagjai sorában érthető örömet keltett.

Több apró ügyelintézése után a gyűlés véget ért

IRODALOM.

Fiamnak.

Bölcsöd felett két összerótt fa,
Egy egyszerű kis fa-kereszt
Jó atyád, aki összerótt a —
Én kis fiam, becsüld meg ezt!
Nagy a keresztnek a hatalma,
Félér mindennel amit oszt . . .
E jelt szeretve nőjjél nagyra,
S meglásd, e jelben győzni fogsz!

Reggel, ha ébredsz, s nyugszol este,
Ha bármi munka vár reád,
Vess egy pillantást e keresztre
És küldj az égbe egy imát . . .
Nagy e keresztnek a hatalma,
Áldás és béke amit oszt . . .
Csak ehhez fordulj vészbe, bajba
S meglásd, e jelben győzni fogsz!

S ha majd jön az utolsó este
Midőn por tested megpihen,
Lehelj egy csókot a keresztre,
S fektesd keresztbe kebleden.
Nagy e keresztnek a hatalma,
Örök üdvösség amit oszt . . .
Fiam, a jellel nőjj te nagyra
S meglásd, e jelben győzni fogsz!

Siliga Ferencz.

Az Amatőr kiállítási albuma. Diszes, műmellékletben és szebbnél-szebb művészies felvételekben gazdag albumot adott ki »Az Amatőr« a most megnyitott nemzetközi kiállítás alkalmából. E szép füzet művészies reprodukciói által a kiállított képek legkitünőbbjeit mutatja be olyasóinak. Műlapjai és mellékleteinek mindegyike egy-egy értékes kép mely keretbe helyezve díszére válik bármely szalonnak. Ugy a kiállításnak részletes ismertetése, mint bírálata, tovább a lap szerkesztőjének, dr. Kohlman Arturnak ez alkalomból irt művészettörténeti fejtegetése. Gorg Fuchs, híres német esztétikusnak »Festészet, fényképezés és kultúra« cz magas színvonalú fejtegetései, Timár Ödönnek, Kolozsvármegye levéltárosának arcképfelvételekről, Raabe Gusztáv Adolfnak »A fényképezés fiziológiája« cz. cikke, végül sok más érdekes és tanulságos szakcikk és a bő rovatok minden amatőrnek, műbarátnak, de a nagyközönségnek is élvezetes olvasmányul szolgálnak. Mellélete is van ez albumnak, mely most van sajtó alatt és a nemzetközi kiállításban kitűnő vezetőül szolgál. Főleg pedig röviden megismerteti az egyes fényképezési eljárásokkal a nagyközönséget. E melléklet külön is elárúsítás alá kerül a kiállítás tartalma alatt, az Iparművészeti Múzeum előtt. Felhívjuk reá a nagyközönség figyelmét. »Az Amatőr« kiállítási albumát a lap előfizetői ingyen kapják. Megrendelhető »Az Amatőr« kiadóhivatalában. Ára 60 fillér.

EGYESÜLETEK.

A Legény-egylet közgyűlése és háziestélye.

A nagyváradai kath. Legény-egylet ma vesztucsut hön szeretet igazgatójától Pálffy Béla gyomai plébánostól, a ki a Legény-egyletnek megalakulása óta igazgatója volt.

Ma délelőtt 11 órakor a legényegylet Teleky utcza helyiségében közgyűlés lesz. A gyűlés tárgysorozata a következő:

Elnöki megnyitó.

Évi számadások és jelentések.

Indítványok.

Este pedig házi estély lesz, a melynek ünnepélyes színezetet ad az a körülmény, hogy ez alkalommal bucsuzik a Legény-egylet közönségétől Pálffy Béla.

Az estély a következő műsor keretében fog lefolyni.

1. Megnyitó. Éneklí az egyleti énnakkar.

2. Köszönet Pálffy Bélának, Mondja: K.

Kürti Lajos.

3. Ünnepélyes tagfelvétel, tartja Pálffy Béla, az egylet volt igazgatója.

4. Műdal, Éneklí: Halmos András.

5. A kereszt útja. Költemény K. Kürti Lajostól. Szavalja: Fudally Irmuska.

6. Magyar dalok. Éneklí: Papp Ferencz.

7. Humoreszk. Előadja: Krupka Ferencz.

Igazságszolgáltatás.

Megrágalmazott csendőrszázados

Szügyi József mezőkeresztési lakosnak sok a baja a csendőrséggel. Így aztán nem csoda, hogy Nagy Géza csendőrőrmesterrel örökös antagonizmusban vannak. Történt, hogy Nagy egy alkalommal Szügyit feleségestől letartóztatta s estétől másnap reggelig fogva tartotta. Miután azonban a vallatás során semmi terhelőt rájuk bizonyítani nem lehetett, szabadon bocsátotta őket. Szügyiek ezt persze nem hagyták annyiban, s Nagyt fölöttes hatóságánál följelentették, hogy elégtétel nyerjenek. A budesti csendőrkerületi parancsnokság a vizsgálatot elrendelte s a foganatosításával Kiss László nagyváradai csendőrszázadosot bizta meg. A vizsgálat nem találta bűnösnek Nagy őrmestert. Ezen való elkeseredésében Szügyi valamivel a tegyelmi eljárás befejezte után bejött Nagyváradra, hivatalos helyiségében felelőségre vonta a századosot a mikor az neki a befejezett ügy hivatalos iratait megmutatni vonakodott, hevesen ki fakadt ellene. Deák Gyula főhadnagy és Márton István őrmester jelenlétében e szavakkal támadt Kis századosra:

— Nem volt igazságos a vizsgálat. Nem is lehet, mert százados ur az őrmesternél ebédelt.

Az indokolatlan támadásra a százados is kemény szavakkal felelt az ekkor már távozó Szügyinek, aki ellen aztán rágalmazás miatt indította meg az eljárást a törvényszék útján, amelynek első büntetőtanácsát mostanában egy egész délelőttön keresztül ez az ügy foglalkoztatta. A vádlott védőjéül Polónyi Géza országgyűlési képviselőt nevezte meg, akit azonban a politikai események természetesen megakadályoztak az eljövételben, hanem helyettesítette magát.

A bizonyítás hosszabb időt vett igénybe. Beigazolást nyert, hogy a százados nem az őrmesternél, hanem a csendőrkaszárnnyában ebédelt, ott a szolgálati szabályzathoz képest az étkezésért járó illetéket lefizette. Minden tekintetben kifogástalanul, korrektül járt el. A

törvényszék a vádlottat rágalmazás vétségéért 14 napi fogházra ítélte. Vádlott főlebbteret. Az ellene használt sértő kifejezések miatt vizsonvádat emelt, amelyet a hadbírószághoz tettek át.

SPORT.

A nagyváradai lóverseny.

— Első nap —

Az óriási hőség és por daczára nagy érdeklődés mellett ment végbe a tegnapi verseny, melyen városunk előkellőségein kívül a vidékről is sokan jelentek meg, kik között ott volt Tisza István gróf fiával ifj. gróf Tisza Istvánal ki jelentésével nagyon sok jóslatot varázsolt ki a közönség soraiból, voltak olyanok akik a szelid arczvonásai után ítélve azt állították, hogy soha sem lesz vaskezü és hogy még a nagyváradai közutivonalat sem igen tudná megfékezni, nemhogy a hatalmas máv. vasparipát. A közönség mindvégig a nagy érdeklődést tanusított a versenyek iránt, Koller főhadnagyot a közönség megis tapsolta.

A futamok részletes eredménye a következő:

Eladó verseny. 1300 korona egyleti díj. 1000 az elsőnek 200 korona, a másodiknak és 100 kor, a harmadiknak. Távolság 1600 méter. Elsőnek érkezett be Liptay Béla Hamishirje (lovagolta Zagen M.). Másodiknak Gr. Pejacsevich A. Pártútője (Krause K.) és harmadiknak Nagy A. szár. Matadorja (lov Sibrik) Totalizátor: 4: 5, 10: 26.

Ürögdi akadályverseny. 1800 kor., az elsőnek 1500 kor., a másodiknak 200 kor. és a harmadiknak 100 korona. Távolság 4200 méter. Elsőnek Paxy K. Calderonja (lov. a tulajdonos), másodiknak Markovits J. Valusa (lov. Krausz K.) és harmadiknak Koller E. Katiczája, (lov. a tulajdonos). Totalizátor 4: 6, 10: 18.

Szentmártoni gátverseny. 1800 kor., melyből az elsőnek 1500 kor., a másodiknak 200 kor. és a harmadiknak 100 kor. Távolság 2800 m. Elsőnek érkezett be Liptay Béla Futárja, (lov. Zagen M.), másodiknak gróf Marweld M. Fortimója (lov. Paxy K.) és harmadiknak a Nyulánk. Totalizátor 4: 6, 10: 16.

Iklódi gátverseny. 100 kor. melyből 800 korona az elsőnek, 200 korona a másodiknak. Távolság 2800 méter. Elsőnek jött be Koller E. Maikönige (lov. a tulajdonos), és másodiknak Nagy A. Honija. A totalizátor 4: 6, 10: 16.

Hadcserégi akadályverseny. 1200 kor. melyből 900 kor. az elsőnek, 200 kor. a másodiknak és 100 kor. a harmadiknak. Távolság 4200 méter. Elsőnek jött be: Koller E. Lindicrip-je, (lov. a tulajdonos), másodiknak Nagy A. Bicta-ja, (lov. Sibrik S.) Totalizátor 4: 28, 10: 70.

Bone-kuti díj. 1800 kor., melyből 1500 kor. az elsőnek, 200 kor. a másodiknak és 100 kor. a harmadiknak. Távolság 2400 méter. Elsőnek jött be Nagy A. Mary-ja, (lov. Sibrik S.), másodiknak Markovics J. Kiboko-ja, (lov. Krauser K.) és harmadiknak Schey P. Gohárja, (lov. Raus). Totalizátor 4: 24, 10: 60.

Tennisz verseny.

A Nagyváradai Polgár Lovász Egylet Lawn-tennisz osztálya. tolyó évi sznpember hó 23, 24 és 25. napjain, a sporttéri pályáin, országos lawn-tennis versenyt rendez, a verseny mindig d. u. pontban 3 órakor veszi kezdetét; Beléptidij személyenként egy napra: Ülőhely: 1 kor. állóhely: 50 fill. családjegy 5 személyre ülőhely: 3 kor.

Védnökök: Békéssy Józsefné, özv. Des Echerolles Kruspér Sándorné, Huzella Gyuláné, báró Karg Jánosné. Védnökök: dr. Beóthy László, dr. Radu Demeter, dr. Szmracsányi Pál. Diszelnökök: Békéssy József, Cankl Rezső, Hlatky Endre, báró Karg János, Medvigy Mihály, Sável Kálmán. Jury: Elnök: Mezey Mihály, dr. Dési Géza, ivánkai Fleisch-

hakör Gyula, br. Horváth Lajos, dr. Hoványi Géza, Huzella Gyula, Levitter Miksa, Lukács Géza, Major Miklós, Markovits Antal, Miskolczy Barnabás, dr. Miskolczy Ferencz, Nagy Márton, Olasz Elemér, dr. Radó Ignác, Rimler Károly, Szent-Királyi Ferencz, Telgdi József, lov. Wertheimstein Alfréd. Versenybizottság: Verseny-vezető és döntnök: Moes Károly. Döntnök-helyettes: dr. Mártonffy Marczel. Versenybizottság tagjai: Fekete Béla, Fekete Sándor, Fráter Pál dr., Frankó József, Jávorski Kázmér, Lázár Lóránd, Némethy Ferencz dr., Reisinger Oszkár, Ruzska Kálmán, Somogyi Aladár, Somogyi Pál, Székely Sándor, Szűcs Sándor, Thury László dr. Titkár: lovag Knauer Károly.

Rendezőség: Baranyi Tibor, dr. Barta Dezső, ifj. Böszörményi Géza, Bunyitay Jenő, dr. Demetrovics Elek, Eleméry Ferencz, Frankó Sándor, Géczy Imre, Heringh Sándor, dr. Kormos Béla, dr. Láng Frigyes, dr. Lánzy József, dr. Medvigy Cábör, dr. Medvigy István, Mezey Gyula, Moess, Gyula, Molnár Ferencz, dr. Ormay Lajos, Pallay Béla, Péterffy Elemér, br. Podmaniczky Károly, dr. Sebő Mihály, Szeme Ferencz, Szlávay József, Telgdi József, Zahradniczky Nándor, lov. Wertheimstein Viktor

Lóverseny.

Ma vasárnap délután folyik le a verseny második része. A mai nap programja a következő:

I. Eladó verseny. 1300 kor. egyleti díj. 1000 kor. az elsőnek, 200 kor. a másodiknak, 100 kor. a harmadiknak. Távolság kb. 1800 méter.

1. Br. Bánffy A. — Bucephalos. 2. Bogáthy M. hdgy — Tavolta. 3. — Lovrano. 4. Liptay B. ur — Potyo. 5. — Hamishir. 6. Lukács E. fhdgy — Kendőző. — 7. Markovits J. fhdgy — Kiboko. 8. Gr. Merveldt M. — Judith. 9. — Ragusa. 10. Nagy A. száz. — Matador. 11. Gr. Pejacsevich A. — Pártútő. 12. Schey P. száz. — Bonaventura. 13. Seprősi ménes — Parnassus. 14. — Donio Sabuk. 15. — Creature. 16. Sibrik S. hdgy — Boa. 17. Stein R. ur — Jeanette.

II. Nagy akadályverseny. 2200 kor., adja az Urlovasok Szövetkezete. 1800 kor. az elsőnek, 300 kor. a másodiknak, 100 kor. a harmadiknak. Távolság kb. 5000 méter.

1. Mr. Albert Wood — Kozák. 2. Semmi. 3. Koller E. száz. — Katicza. 4. Lukács E. fhdgy — Ssip-snap. 5. Markovics J. fhdgy. — Vallus. 6. Gr. Merveldt M. száz — Jucheh. 7. — Judith. 8. Nagy A. száz. — Bieta. 9. — Göra rlf. 10. Gr. Orsich P. fhdgy — Portos. 11. Paxy K. fhdgy — Calderon. 12. Reviczky T. hdgy — Semper mind. — 13. Seprősi ménes — Szötyke.

III. Szálkai gátverseny. 1000 kor., ebből 500 korona adva Biharvármegye, 500 kor. Nagyvárad város közönsége által. 800 kor. az elsőnek, 200 kor. a másodiknak. Távolság kb. 2400 méter.

1. Beóthy P. ur — Szende. 2. Eleméry J. fhdgy — Togo. 3. Jóny L. száz. Piros. 4. Markovits J. fhdgy. — Boa II. 5. Seprősi ménes — Fiufigy. — 6. Gr. Tisza I. — Forgó. 7. — Dóra.

IV. Hadsereg gátverseny. 1200 kor. Ebből 1000 kor. az Urlovasok Szövetkezetének díja, 200 kor. egyleti díj. 900 kor. az elsőnek, 200 kor. a másodiknak, 100 kor. a harmadiknak. Távolság kb. 2600 méter.

1. Eber V. száz. — Árvácska. 2. Fanta G. fhdgy — Délczeg. 3. Koller E. száz. — Lindicrip. 4. Gr. Merveldt M. — Fortunio. 5. Gr. Merveldt M. — Ragusa. 6. Nagy A. száz. — Mary. 7. Sibrik S. hdgy — Boa. 8. Sibrik S. hdgy. — Nyulánk.

V. Zerge akadályverseny. 1000 kor. a földművelésügyi miniszter ur díja, ebből 800 korona az elsőnek, 200 kor. a másodiknak. Távolság kb. 4200 méter.

1. Eber V. — Fanatika. 2. Koller E. — Maikönig. 3. Liptay B. — Bogár. 4. Nagy A. — Olyan kincs. 5. Paxy K. fhdgy — Marcsa II. 6. Seprősi ménes — Finty. 7. Szakonyi M. fhdgy — Krizak.

VI. *Vigasverseny*. 1100 kor. egyleti díj. 800 kor. az elsőnek, 200 kor. a másodiknak, 100 kor. a harmadiknak. Futhat minden ló, mely az 1905. évi nagyváradi löversenyek valamelyik futamában indult, de nem nyert. Távozság kb. 1600 méter.

1. Mr. Albert Wood — Kozák. 2. Mr. Albert Wood — Semmi. 3. Mr. Albert Wood — Homely. 4. Br. Bánffy A. — Edina. 5. Br. Bánffy A. — Bucephalos. 6. — s. k. 7. Bánffy A. — T mora. 8. Beöthy P. — Szende. 9. Bogáthy M. hdgy — Talvolta. 10. Bogáthy M. hdgy — Lovrana. 11. Eber V. — Anina. 12. Eber V. — Arvácska. 13. Eber V. — Fana-tika. 14. Eleméry J. fhdgy — Togo. 15. Fanta G. fhdgy — Délczeg. 16. Geist G. — Csákó. 17. Dr. Horváth J. — Claymore. 18. Jóny L. száz. — Piros. 19. Koller E. száz. — Maikő-nig. 20. Koller E. száz. — Lidictrip. 21. Koller E. száz. száz. — Katicza. 22. Liptay B. — Bngár. 23. Liptay B. — Potya. 24. Liptay B. — Futár. 25. Liptay B. — Hamishir. 26. Liptay B. — Paritty. 27. Lukács E. fhdgy — Kendőz. 28. Lukács E. fhdgy — Snip-snap. 29. Markovits J. fhdgy — Boa II. 30. Markovits J. fhdgy — Valus. 31. Markovits J. fhdgy — Kiboko. 32. Gróf Merveldt M. — Jucheh. 33. Gróf Merveldt M. — Judith. 34. — Fortunio. 35. — Ragusai. 36. Nagy Á. Honi II. 35. — Biera. 38. — Olyan kincs. 39. — Matador. 40. — Góta elf. 41. — Mary. 42. Gr. Orsich P. fhdgy — Porto. 43. Pálffy G. hdgy — Incze. 44. Paxy G. fhdgy — Calderon. 45. — Marcsa. 46. Gr. Pejacsevich — Pártüt. 47. Reviczky T. hdgy — Semper mind. 48. Schey P. — Bonaventura. 49. — Gohér. 50. Seprősi ménes — Szótyke. 51. — Jersey. 52. — Fiufity. 53. — Parnassus. 54. — Donin Sabuk. 55. — Creature. 56. — Flóra. 56. — Flóra. 57. — Nem bánom. 58. Sibrik S. hdgy. — Boa. 59. — Nyalánk. 60. Stein R. ur — Achilleon. 61. — Jeannette. 62. Szakonyi M. fhdgy. — Krizak. 63. — Malafide. — 64. Gr. Tisza I. — Forgó. 65. — Dóra.

VII. *Mezei gazdák versenye*. 200 korona. Ebből 120 kor. az elsőnek, 50 kor. a másodiknak, 30 kor. a harmadiknak. Távozság kb. 1500 m. Minden bihar. megyei vagy nagyváradi mezei gazda tulajdonában levő biharmegyei vagy nagyváradi gazda által nevelt ló részére. Mezei gazdák által nyereg nélkül lovagolva. Hat versenyző, vagy nincs verseny. Nevezés az oszlopnál.

A mai verseny népesebbnek ígérkezik, mint a tegnapi, amelytől a közönséget az afrikai hőség visszatartotta, amely azonban holnap sem igen hagy alább, hanem a vasárnap több szabad időt ad és így remélhetőleg a mai verseny a tegnapit a népesség tekintetében fölül fogja mulni.

NYILTÉR.

Pártoljuk a honi ipart!

Az „Első nagyváradi
Czipő- és csizmagyár”
Moskovits Farkas és Tsa

kicsinybeni eladási üzletében.

(Kossuth-utca, régi rendőrségi épület.)

helyi kis iparosok által készített kézmunka czipők kaphatók eredeti gyári szabott árakon, hol mindenféle nagyságban készülnek és nagy választékban raktáron vannak.

Tisztelettel:

Moskovits Farkas és Társa.

Telefon: 417.

Szabott árak.

TÁVIRATOK.

A bukás után.

Budapest, szept. 16. (Saját tud. táv.) Oejérváry *hétfőn* utazik Bécsbe, hogy a történekről szóbeli jelentést tegyen a királynak. *Kedden*, vagy *szerdán* aztán teljesen eljátszotta kised játékaif, amennyiben addigra már Bécsből is megkapta végleges elbocsátását, aminek elkerülhetetlen, nyomom végső akordjait ma beszélte meg a bukott kormány a *minisztertanácsban*.

Homo regiusok.

Budapest, szept. 16. (Saját tud. táv.) Első homo regiusként mindenestre *Széli* Kálmánt emlegetik. Korai dolog azonban Széli ilyenmü megbízatásának nagyobb jelentőséget tulajdonítani. Széli Kálmán semmiféle aktív szerepre a válság megoldásában nem vállalkozik. Ő csupán közvetítő szerepet fog betölteni.

Második királyi ember a kombinációk szerint *Andrássy* Gyula gróf lesz.

Zichy János grófot, akiről általában, mint designált miniszterelnökről beszélnek legujabban, egy másik verzió szerint szintén csupán mint közvetítő királyi embert emlegetik. A kormányalakításra nyert megbízatással szemben azt hiesztelik, hogy *Zichy* János gróf az aktív politikusok közül hetek óta senkivel sem érintkezett.

Deák tradíció — Tiszánál.

Budapest, szept. 16. (Saját tud. táv.) *Tisza Sztého* Kornélt a löváosi második kerületi szabadelvűpárt szervezésében további munkásságra buzdította. Azt írta neki, hogy a szabadelvűpárt főnmaradására szükség van azért, hogy Deák tradícióit megőrizze a nemzet számára.

Szabadkai nők Kossuthnak.

Budapest, szept. 16. (Saját tud. táv.) A szabadkai nők ma adták át *Kossuth* Ferencznek a nemzetiszinü értékes selyemzástól, legutóbbi szabadkai ünnepeltetéséből kifolyólag. *Kossuth* meghattottan mondott köszönetet a küldött-ségnek.

Stein missziója.

Budapest, szept. 16. (Saját tud. táv.) *Stein* Lajos magyar eredetü berni tanár válságot megoldó tervezetéről ujabban azt az értesülést nyerjük, hogy Stein tervét bemutatta Goluchowskynak, aki elfogadhatónak találta. Ugy szintén Ap-ponyi, *Andrássy*, *Bánffy*, *Kossuth*, *Justh*, *Zichy* Aladár gróf mind helyesléssel fogadták a tervet. A király azonban, mikor értesült róla, megvitatta bécsi katonai tanácsadóival és nem találkozott helyeslésével. Így tehát ebből a tervből sem lehet semmi.

A Zigány—Zeysig botrány.

Budapest, szept. 16. (Saját tud. táv.) A botrány szálaí annyira bonyolultak ma már, hogy ember legyen aki kiismeri magát köztük. Most *Róbert* Jenő áll a homloktérben, aki nem más, mint *Kovács* Jenő ügyvéd, az *Ujság* ber-

lini levelezője. Bebizonyított tény az, hogy ő fizette ki a számlát Berlinben a nyomdában.

Rudnay ma megjelent a vizsgálóbíró előtt a törvényszéken. Az elkallódott levélről fölvilágosítást nem tudott adni. *nyilván nem is létező irás az a levél.*

A vádtanács vizsgálatot elrendelő végzése ellen *Zigány* ügyvédje a táblához föllebbez. *Bakonyi* vizsgálóbíró hir szerint most legelőszőr *Bánffyt* és *Fejérváryt* fogja kihallgatni.

Legujabban *Sinkovics* Dávid és *Förster* Jenő László könyvkereskedők *Bakonyi* vizsgálóbíró előtt azt a meglepő vallomást tették, hogy előkelő szabadelvűpárti politikus egy *«Miért kell lemondani I. Ferencz Józsefnek»* címü röpirat ügyében tárgyalt velük. 10.000 koronát ígért nekik. Kiderült, hogy ebben az ujab fordulatban *Lázár* Vilmos marosvásárhelyi lapszerkesztő a főntrikus.

Norvégia fegyverkezik.

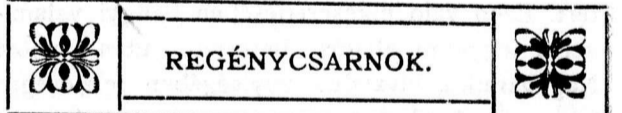
Budapest, szept. 16. (Saját tud. táv.) Stokholmból az a tudósítás érkezett, hogy a norvég nép fegyverkezik. *Norvégia* mozgósít.

Szocziáldemokrata inzultus Kossuth ellen.

Budapest, szept. 16. (Saját tud. táv.) *Kossuth* Ferenczet, amikor ma este az erzsébetvárosi függetlenségi kör bankettjére ment, az épület előtt a szocziáldemokrata csöcselék megdobálta és leköpte. A rendőrség eleinte erőtlennek bizonyult a tömeggel szemben, csakhamar azonban segítséget nyert s a söp- redéket szétverve a bankettől hazamenők bántatlan elvonulását biztosította.

A béke jobb.

Budapest, szept. 16. (Saját tud. táv.) A kormány magyar félhivatalosa azt mondja, hogy a király most harmadszor nyujt *békejobb*ot a nemzet felé. A koalíciónak el kell fogadnia a feléje nyujtott kezét. A válság megoldása most tőle függ.

Szomszéd kisojtárja.

— Elbeszélés. —

Irta: Akhandez István.

— »Ugy bizony!« Kezdi a beszédet: Látják kigyelmetek a gazdagnak is megvan a maga baja, nemcsak a szegénynek! lámcsak, Tóth gazd' uram is meghasonlott az Istennel kinn csatangolt a réten, ahelyett, hogy templomba gyüt volna. Osztan meg a felesége meg a lánya se volt, csak a Magda.

— Szegény! — minő halvány volt az arca és mien szomorú. — Hja, már ő is megcsalódott a hires Baltás Andrisába! — elhagyta a gazdag lányért! — No hiszen csak én volnék a lányoknak, tudom nem gyönne közibénk a Klári! — Elmehet már bátr az asszonyok közé, — még oda se.

— Tudom én amit tudok! — Azt is tudom mért járt Klári leányasszonya ojan hü-ségesen a pusztára vizért! — Ha — ha — ha! — éppen elégséges nagy volt, a Baltás András sabája, hogy mind a kettőjüket betakarta.

Sokat karattyolt a sárbereki »szélkiátó«, még halgatói elnem széledtek. Sietett aztán tovább, hogy a legujabb pletykát okvetlen ő tőle halja meg mindenki.

— Igaza volt Józsa Terkának, Tóth Imre csakugyan nem volt templomban. Most esett meg rajta móta az eszét tudja, hogy elfeledkezett az Istenről. Nem volt rossz ember, csak tartotta magát annak ami volt; Sárberék első gazda embere.

Már éjfélkor felkelt, nem talált nyugtott összebarangolta a határt. ment, de maga sem tudta hova, keresett valakit, de nem tudta kit.

Keresztrül vágott a » Sásdüllőn« ki az országotra és ment-ment.

Csak úgy alkonyat táján rezzent föl, mikor a »Gerendás« csárda előtt találta magát. Ugy hallatszott nagyon jól mulat valaki bent mert ugyancsak szól a klarinét, meg a czim balom.

Tóth Imre megállt, gondolkozott: — eh! — ha annak oda bent jó kedve van, akkor neki meg, sok-sok feledni valója volna, hátha lehetne rajta segíteni, egykis »bufeletjével«.

Nem sokat gondolkozott, hanem benyitott a korcsmába.

No hiszen éppen jókor jött Imre gazda, akit egésznap öntudatlan keresett azt ott találta: — Baltás András mulatott.

Egykicsit megütközött, mikor meglátta, de mégis csak belépett és a távolabbi asztalhoz leült. Nem vette észre senki, csak a korcsmáros. Ugyilátszott, hogy András már régen ottvan, mert ugyan csak meg volt rakva az asztal, tele, üres és összetört üvegekkel. Azonban nem igen látszott rajta, hogy ivott, a »füstös had« ugyan csak dörszöli a füle mellett, de ő nem látszik abból hallani semmellett, de ő nem látszik abból, hallani semmit: — esze Isten tudja hol járt.

Tóth Imre az eléje tett üveg bort, egy hajtásra kiitta s még egyet kért egész nap étlen szomjan volt. A mohon ivott bor fejébe szált, kötekedő kedve kerekedett. Mert hej! — ha kün találkozik Andrással valohol, hát egyikök aligha éri meg a holnapi napot.

— Ugylátom öcsém, — köt a legénybe, jó hajtott a szél a viharos időbe, — mert széles kedved van!

Erre a szóra már megfordult András, megnézni ki beszél hozzá. Csak akkor látta meg Imre gazdát, kit eddig észre nem vett.

(Folyt köv.)

KÖZGAZDASÁG.

A gabonatözsde határideje.

Budapest, szept. 16.

Buza okt. — — — —	15 78
Rozs okt.-re — — — —	12 82
Tengeri április 1906. — — — —	16 50
Zab ápr.-ra — — — —	12 12
Repcze aug.-ra — — — —	24 90

Értéktözsde.

Budapest, szept. 16.

Osztrák hitelrészvény — — — —	669 25
Magyar hitelrészvény — — — —	782 75
Leszámitoló bank — — — —	474 —
Rimamurányi — — — —	588 —
Osztrák-m. államvasuti részvény — — — —	675 —
Közuti vasut — — — —	572 —
Városi villamos vasut — — — —	314 —

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktözsde 1905 szept. 16-án.

Magyar aranyjárdék 4% — — — —	1 16
Magyar koronajárdék 4% — — — —	97 20
Magyar koronajárdék 3 1/2% — — — —	88 —
Magyar földtehermentesítési kötvény 4% — — — —	97 20
Horváth-szlavon földtehermentesítési kötvény — — — —	97 50
Magyar nyeremény sorsjegy-kölcson — — — —	121 —
Titza-szab. és szegedi sorsjegy-kölcson — — — —	166 —
Osztrák járadék papirban — — — —	100 30
Osztrák járadék ezüstben — — — —	101 20
Osztrák járadék aranyban — — — —	119 50
Osztrák korona járadék — — — —	100 55
1860. oszt. államsorsjegyek — — — —	162 —
Osztrák-magyar bankrészvény — — — —	16 46

Magyar hitelbank részvény — — — —	799 25
Osztrák hitelbank intézeti részvény — — — —	684 25
Osztrák magyar államvasuti részvény — — — —	678 75
20 frankos arany (Napolendor) — — — —	19 09
Német birodalmi márka — — — —	117 35
London vista — — — —	239 95
Páris vista — — — —	93 30
20 márkás arany — — — —	23 42

A szerkesztőség felőlős:

Dr. V U C S K I C S G Y U L A.

Uj üzlet.

Tisztelettel van szerencsém értesíteni a mélyen tisztelt vevőközönséget, hogy helyben a

Fő-utcán

ujjonnan épült Stern-palotában, a Széchenyi-szállodával szemben egy

fűszer-, csemege-üzletet nyitottam.

Hol is mint városunkban jelenlegi vállalatom hézagot pótló intézmény, amennyiben főelvem a legkisebb bevásárlásnál is a nagybani árat alkalmazni a legfinomabb elsőrendű áruk és pontos előzékeny kiszolgálás, amidőn is kegyes támogatásukért esedez

mély tisztelettel:

Blaha Istvánné.

Helybelyi megrendelések azonnal házhoz küldetnek, vidékiek díjtalan csmagolással vasúthoz szállítva.

K á d á r J á n o s

fűszer-, bor- és csemege-kereskedése, ásványvizek nagy raktára

Telefonszám: 85.

NAGYVÁRAD, BÉMER-TÉR.

Sürgőnyczim: Kádár János.

Nagybecsű tudomására hozom: egy orosz petroleum-finomító telepnek Nagyvárad és Biharmegye területére **egyedüli elárusítást kaptam meg.**

Ajánlok a téli saison-szállításra hordóvételnél ingyen hordó, helybelyi raktáron átvéve:

Császár-(olaj)-petroleumot 100 ko-ként á kor. 48.— és 3 csillagos szalon-petroleumot 100 ko-ként á kor. 44.—

Nagyvásárra alkalmmilag beküldhető üres petroleumos hordókért ide szállítva kor. 4 80 fill., üres olajos hordókért kor. 2 60 fill., ha jó karban vannak, számítolok le.

Megjegyzem és becses figyelmét felhivom, hogy hozzám a kocsiközlekedés az asphalt elkészítése folytán megnyílt a Kishid felől teljesen, az olasz-i rész felől pedig a Korona-utcán átjőve, az Áldás-utcán már a teljes közlekedés nyitva van.

Ajánlom továbbá fűszer- csemege-üzletemet és szives tudomásul adom, hogy déli gyümölcsök, halak, halconservék, mindenféle pástétomok, valamint befőttök és gyümölcs-ízék megérkeztek. A gazdaközönségnek b. figyelmét felhivom az **állatgyógyászati cikkekre, gép- és ásványolajok, szekérenőcs, kékkő** stb. A közelgő szüretre pedig bornyomó zsákokat 1 korona 80 fill.-tól kezdve. Tűzijátékokat nagyban és kicsinyben, továbbá **szalámit, őszi túrót és mindenféle sajtokat.**

Nagybecsű rendelését elvárva, maradtam kiváló tisztelettel

1307

KÁDÁR JÁNOS.

A hivatalos CS. kir. „Wiener-Zeitung“

277. számában 775. oldalon méltó módon foglalkozik **Wilhelm Ferencz** gyógyszerész. cs. és kir. udvari szállító **Wilhelm-féle antiarthritikus és antireumatikus vértisztító teájának** gyógyhatásával:

Több irányban tett tapasztalat alapján az antiarthritikus és antireumatikus vértisztító teát reumatikus és csuzos bántalmaknál kitűnő eszköznek ajánljuk. Különleges hatása a test egész vértartalmán, valamint az idegrendszeren nyilvánul a mennyiben a vér sűrűsödését megszünteti az altestben a szénsavtartalmu venerek vért megtisztítja, a nyálka- és epékölerakódásokat eltávolítja valamint a székrekedéseket, melyek mindannyian előidézhetik a nevezett betegségeket, megszünteti.

Ennek a teának még huzamosabb időn keresztül való használata sem nehezíti az emésztést, sőt ellenkezőleg erősíti.

Különösen ajánlatos ennek a teának a használata tavasszal, valamint zordabb és hidegebb időjárásban, a mikor a nevezett bajok föllépni szoktak és nagyon megviselik a betegeket.

Hogy megóvjuk magunkat hamis utánzatoktól, melyek a jó eredményt maguk után nem vonják, ezt az teát egyenesen **Wilhelm Ferencz** gyógyszerész. cs. és kir. udvari szállítótól Neunkirchen (Bécs mellett) raktárából vagy ennek fiókjaiból kell beszerezni.

Dr. Raudnitz.

Olcsó kölcsön.

Tisztelettel értesitem a pénzkölcsönt kérő t. feleket, hogy Mészáros utca 2. sz. a. (Köröspart, Stiedl-féle ház, szemben a Rimanóczy szálló-dával)

bankbizományi és hitelforgalmi irodát

nyitottam. A pénzpiac terén bank tisztviselői és 12 éven át volt takarékpénztári titkári állásomban nyert tapasztalatok, valamint előkelő bankok képviselete alapján:

1. Jelzálog és hosszú törlesztéses kölcsönöket (melyekben a tőke és kamat is benn foglaltatik) 10—50 évre a lehető legrövidebb idő alatt és legalacsonyabb kamatláb mellett minden előzetes díj és költség nélkül folyósítottak;

2. régebbi tartozásokat olcsóbb kamatu kölcsönökkel cserélek fel.

3. köztisztviselőknek, katonatiszteknek állami, megyei, és városi hivatalnokoknak csekély heti részletekben törlesztendő 10—15 éves személyhitelt eszközök ki.

Mindentéle kölcsön ügyletben szívesen állok rendelkezésére és minden díjazás nélkül szolgálak felvilágosítással, utbaigazítással délelőtt 9—12-ig. d. u. 3—6-ig.

Tisztelettel

Faludi Ignác,

volt takarékpénztári titkár.

Telefon 424 szám 930.

HIRDETÉSEK

jutányos árban felvétetnek

a

„TISZÁNTUL”
kiadóhivatalában.

A

„Nagyvárad Hitelbank”

(Kossuth Lajos-utca 10. sz.)

házak és földbirtokokra 10—50 évi időtartamra a legolcsóbb kamatláb és a legelőnyösebb feltételek mellett

H i r d e t m é n y.

Biharmegyei Takarékpénztár zálogháza

szeptember hó 22 én

á r v e r é s t t a r t.

Felkéretnek a zálogjegytulajdonosok jegyeik rendezésére.

Biharmegyei Takarékpénztár

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

értesíti a n. érdeklődőket, hogy tart raktárában 3. legfeljebb 3/4 watt fogyasztással egyértelműként, melyek legolcsóbb áron kaphatók. **A sima izzólámpa ára darabonként 72 fillér**, homályos (matt), színes fényképező lámpák és mindenemű izzólámpa különlegességek ugyancsak kártyán áron kerülnek eladásra. Ugyanott kaphatók **nerst-lámpák** és **osmium-lámpák** gyertyánként 1/5 watt fogyasztással.

Csillárok, és villamosmotorok eredeti gyári árak mellett

kaphatók. A villamos mű igazgatósága elvállalja

— **villamosvilágítási** —

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, izzólámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb ár mellett.

Nagyobb megrendeléseknél megfelelő engedmény. Költségvetések ingyen.

törlesztéses

jelzálogkölcsönöket

nyújt,

amelyeket a legrövidebb idő alatt folyósít. Kölcsönkérő részről hiteles telekkönyvi kivonat, kataszteri birtokiv és esetleg községi becsü-bizo-

nyítvány mutatandó be. Drágább kamatozású kölcsönöket bélyeg és illeték-mentesen convertál.

Elfogad betétkönyvecskékre és folyó számlára:

6 hóig elhelyezett **5%-os** kamatot összeg után fizet

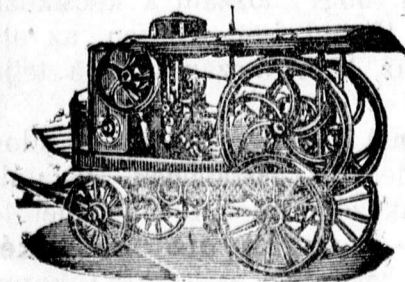
Előnyös feltételek mellett leszámított váltókat

Értékpapírok, ékszerek és terményekre

előleget ad. **Az igazgatóság.**

DEBRECZENI LAJOS

gőzerőre berendezett gépműhelye
Kolozsvári-utca 29/43. Nagyvárad

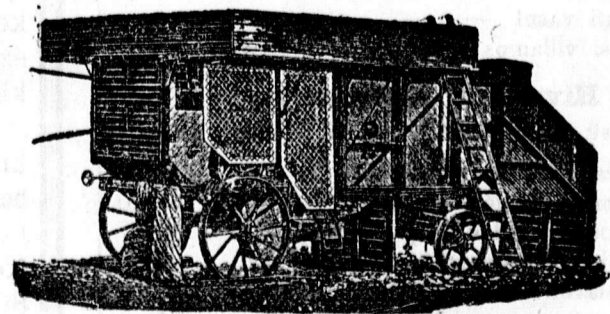
Ajánlom a mai kor igényeinek teljesen megfelelő új gépekkel berendezett műhelyemet; s újonnan felépített gőzcseplőgépeimet, valamint elvállalok bármilyen gépek teljes kijavítását avagy újonnan átalakítását felelőség mellett; u. m. *járgányokat, petróleum, gáz, benzín, gőzmotorokat, gőzgépeket, gőzcseplőgépeket* és mindenféle gépezeteket.

Készítek mindenféle egyenes és hajlított tengelyeket s mindenféle esztergályozásokat, vas és réz, öntéseket, csapágyakat megmunkálva, eltörött vagy minta után.

Teljesen új tüzszekevényeket avagy kijavítását s gőzmozgók berendezések javítását elvállalom.

Új villanyvilágító gépeket (Dinamó) teljesen felszerelve készítek bármilyen nagyságban.

Új gőzhenger furógéppel (cilinder) hengerfurásokat s gépről való leszerelés nélkül vidéken s új karikákkal együtt pontosan készítek.

Eladók több 6—8 lóerejű M. Allami vasrámás új cséplőgépek, 6—8 lóerejű gőzgépek új használati engedéllyel teljesen üzemképesek felelőség mellett

Butorvásárlók figyelmébe!

Olcso

BUTOR

gyári árban, kezeség mellett
háló-, ebédlő-, szalon és uriszoba
berendezések, valamint egyes butor-
darabok a

Magyar Műbutorgyár

Részvénytársaságnál

Nagyváradon, Fő-utca elején.

Üzletvezető: **PORJESZ HERMAN.**

Teljes lakás-, kávéház- és szálloda-
berendezések műipari vállalata.

Kivánatra rajzok és költségvetések.

A több mint félszázad óta fenálló

Le Conservateur

Vezérképviselőség:

**NAGYVÁRAD,
SCHLAUCH-TÉR,
Komáromy Jenő.**

francia életbiztosító és kiházasító inté-
zet, leányoknak hozományt, fiuknak kezdő
üzleti tőkét, szülőknek nyugalmas aggkort
biztosít

csekély évi befizetés alapján.

Az intézet kimutatott tőkéje

482 millió korona

Orvosi vizsgálat nincs!

Magyarországi igazgatóság

Budapest, VII., Kerepesi-ut 30. szám.

**Előnyös
feltételek.**

Kész női és leányka ruhanemű áruház.

A tisztelt szülők figyelmét bátrak
vagyunk felhívni, hogy itt még nem létező **kész
női és leányka gyermekruha** üzletet nyi-
tottunk, **Zöldfa-utcán, a (Zöldfa-étterem
mellett.)**

Az őszi és téli idényre a legizlésebb
leányka ruhák, női szövet és **selyem blusok,**

pongyolák, a legújabb divat szerinti szövet al-
jak, cloth, batiszt, és **selyem jouponok,** női
és leányka reform kötényekbeni raktárunkat, a
mely a maga nemében egyedül áll, becses lá-
togatásukkal megtisztelni sziveskedjenek.

Gyászruhákat tartunk állandóan raktáron.
Mérték utáni rendeléseket elfogadunk
vidéki rendeléseket azonnal szállítunk

Kiváló tisztelettel

Weber Testvérek

Nagyvárad,

Zöldfa-utca, (Zöldfa-étterem mellett.)

Kiadó lakás.

A Nagypiacz-téren, Mandel-féle házban
4 utcai szoba s a hozzá tartozó mel-
lékhelyiségekből álló emeleti lakás **1905.
november 1-re kiadó.**

Értekezhetni a »Polgári takarékpénz-
tárnál« Kossuth-utca 4 szám. 1262.

Legújabbán kiadott fehérnemű árjegyzékemet és vászonminta gyűjteményemet kívánatra
ingyen és bérmentve küldöm

ALAPITTATOTT 1858.

ALAPITTATOTT 1858.

IFJ. KOHN SÁMUEL

női-ruha- divatáru, vászon- és szőnyeg-áruháza

Interurbán 54.

Nagyváradon, Bémer-tér

Interurbán 54.

A n. é. közönség szives tudomására hozom, hogy ez évben különös gondot fordítottam áruházam-
ban a **méterenkinti eladásra.** Ezt azáltal érhettem el, hogy minden czikkből, u. m.: **angol és fran-
czia ruhakelmék, bluz és ruha selymek, valamint ruhadiszek flanel és barchetekből a
szokottnál nagyobb választékban** szereztem be és így **rendkívül jutányos árban** bocsátom el-
adásra.

Nagy választékban érkeztek kész **confectió modellek** és bluzok a legolcsóbbtól a legfino-
mabb kivitelig.

Egyidejűleg **vászon, fehérnemű, szőnyeg és függöny-osztályomat** tetemesen **megna-
gyobbitottam,** úgy, hogy a versenyt bármely fővárosi czéggel minden tekintetben felvehetem.

Magamat a n. é. vevőközönség szives pártfogásába ajánlva, vagyok

kiváló tisztelettel:

Ifj. Kohn Sámuel

Nagy szőnyegmaradék kiárusítás.

Szövet-, selyem-, flanel- és barchet mintákkal készséggel szolgálók.

Valódi perzsa-szőnyegek óriási választékban.

Világhírű
előpataki gyógyviz

Számtalan elismerő nyilatkozat, a kik ennek hasznáata után a legjobb egészségnek örvendenek! Különösen ajánlható a következő bántalmaknál:

1. **A gyomor és belek idült hurutjainál, gyomorgörcs, gyomorégésben** a túlságos nyálka és savképződéssel járó emésztési zavarokban, gyomor- és szélzsabában, hányatoknál.

2. **Altesti vérbőségben, vérpan-gásban, aranyérbben** s az ezzel járó rászkór s kedélykór szokásos székrekedéseinél.

3. **Máj- és lépdeganatokban**, az epe kivetető csöveinek hurutos bántalmainál, sárgaságban, epekövekben, a poszgerj és váltólázakból származott lépdegoknál.

4. **Fejlődési sápkórban** s az ezen alapuló hőség zavaroknál, a görvélykór torpid alakjainál s különösen vérszegénységi állapotoknál.

5. **A vesék és húgyhólyag hurutos bántalmainál**, a kezdődő **hugykó** és **fővénylerakodás** eseteiben kiténő **hugysavoldó**.

6. **A méh idült tömüléseinél**, **dagainál**, **fehér folyás** s **rendetlen havadásnál**.

7. **A nemi részek gyengeségeiben.**

8. **Angolkórban**, egyáltalában gyermekeknél a szervezet ép és erős kifejlődését vas és mész tartalmánál fogva meglepően elősegíti, egészséges embereknek is üdítő italul szolgál, s különösen borral vegyítve a háztartásoknál általános használatban van.

Egyedüli főraktár Biharmegye részére

Maár és Szabó

fűszer-, csemege- és ásványvizek kereskedése

NAGYVÁRADON.

A JELENKOR LEGJOBB TETŐFEDÉSI ANYAGA

MAGYARORSZÁGI KÖZPONT:
ETERNIT MŰVEK HATSCHÉK LAJOS
BUDAPEST-VI., ANDRÁSSY-ÚT 33.

Eladási hely Rosenberg Izsó urnál Nagyváradon.

Haász Manó

kézmű- és divatáruháza

NAGYVÁRAD, Zöldfa-u. elején.

Tekintettel a szezon végére, minden raktáron levő áruk, melyek gyönyörű nagy mennyiségben vannak felhalmozva, a már ösmert olcsó áraknál is sokkal olcsóbban lesznek eladva.

Kérem erre figyelemmel lenni a szükséges beszerzésnél.

Jobb lábbelinek

chevraeux, boxcalf, borjubőr stbből elismert legjobb tisztítószer

GLOBIN,

mert minden nehézség nélkül **pompás fény** éretik el.

Konserválja a **bőrt** és **puhává** teszi.

Fritz Schulz jun.,
Alt-Gee. Ege i. B., Leipzig.

Globus-
risztifikonaf

Lőrincz Mór Nagyvárad, Szt. János-u. elején.

Lüttichi, Angol és suhli **FEGYVEREK,** töltények és vadászati kellékek a legmérsékeltebb árban.

Hajvágó gépek, önberetvák.

Must mérők
Bor >
Pálinka >

Szabadalmazott must-pipák, fa és parafa hordóba való dugók és facsapok nagy választékban.

Tűzijátékok
és
szüreti békák

